gemeente
Barneveld

Raadsmemo Opvolging motie Begrijpelijke Taal

Datum:	**26 april 2023**
Onderwerp:	Opvolging motie Begrijpelijke Taal
Ter attentie van:	De leden van de gemeenteraad
Afzender:	College van Burgemeester en Wethouders
Portefeuillehouder	M.H.J. Pluimers-Foeken
Mail behandelaar	*m.delange@barneveld.nl en p.vanladesteijn@barneveld.nl*

Doel
In de Raadvergadering van 9 november 2022 heeft de Raad in een unanieme aanvaarde motie, het College verzocht om:

- Meer aandacht binnen de organisatie voor begrijpelijke taal, in het bijzonder voor laaggeletterdheid;
- Daarom meer begrijpelijke brieven voor inwoners op A2/1F niveau;
- Dit uit te breiden met beeldbrieven: brieven op A2/1F niveau met ondersteunend beeldmateriaal.
- Verder te onderzoeken op welke gebieden winst te behalen is;
- En hierbij de samenwerking te zoeken met andere organisaties zoals bijvoorbeeld Bibliotheek Barneveld, Taalhuis Barneveld, de stichting Lezen en Schrijven), enz.

Met deze memo informeren we de Raad over de plannen om dit te realiseren, inclusief benodigd budget en capaciteit.

Aandacht voor begrijpelijke taal in de organisatie
Op 10 februari 2022 werd door de toenmalige wethouder André van de Burgwal, namens het College, de Direct Duidelijk Deal ondertekend. Hierin verklaren we dat we in begrijpelijke taal naar inwoners gaan communiceren zodat het voor inwoners direct duidelijk is. We richten ons daarbij op duidelijke taal die voor het overgrote deel van de bevolking te begrijpen is (vergelijkbaar met B1).

Dit taalniveau kenmerkt zich door:

- duidelijke titel en tussenkoppen;
- actieve schrijfstijl met voorbeelden;
- eenvoudige woorden die iedereen kent;
- korte en duidelijke zinnen.

Vanuit het Programma Dienstverlening is hiervoor een project Begrijpelijke Taal opgestart. Inmiddels zijn al diverse projectresultaten gerealiseerd:

- 190 Medewerkers zijn al getraind in het schrijven in begrijpelijke taal;
- Er is tooling in MS-Word beschikbaar voor het ondersteunen in het omzetten van teksten naar begrijpelijke taal;
- Per team met inwonerscontact is een taalambassadeur aangesteld als eerste aanspreekpunt binnen het team;
- Er is vanuit het Programma Dienstverlening een Versimpelteam opgericht, dat teams sinds november 2022 en heel 2023 ondersteunt in het herschrijven van brieven. Inmiddels zijn er al 125 brieven aangepast naar B1-niveau.

Mede naar aanleiding van de aangenomen motie breiden we de aanpak uit met de volgende activiteiten.

- Met een pilot Beeldbrieven waarin we onderzoeken welke winst te behalen is met de inzet van brieven op A2/1F niveau en wat ervoor nodig is om beeldbrieven een vaste plek in onze dienstverlening te geven;
- Intensieve(re) interne en externe communicatie om de aandacht voor begrijpelijke taal vast te houden;
- Een externe audit Begrijpelijke Taal en evaluatie eind dit jaar, waarin we de bevindingen zullen terugkoppelen aan het College en de Raad.

De pilot Beeldbrieven wordt hieronder specifiek uitgelicht.

Pilot Beeldbrieven

We starten in april 2023 met een deelproject Beeldbrieven. Beeldbrieven zijn brieven met tekst op A2-niveau ondersteund door beeldmateriaal (foto's, plaatjes enz.)

<u>Doel pilot Beeldbrieven</u>

Het doel van de pilot is om te onderzoeken op welke gebieden in de communicatie met inwoners binnen onze dienstverlening winst is te behalen door de overstap te maken van B1 naar A2/1F te maken en hier ervaring mee op te doen.

<u>Opzet pilot Beeldbrieven</u>

De opzet van de pilot is om zoveel mogelijk gebruik te maken van de kennis en ervaring die elders in het land opgedaan is.

- We beginnen met het verzamelen van voorbeelden uit andere gemeenten, de databank van Gebruiker Centraal en de VNG.
- Vervolgens maken we een shortlist van brieven die ook in Barneveld te gebruiken zijn.
- Deze brieven passen we in tekst, format en beeld aan voor Barneveld.
- Deze brieven laten we testen door de doelgroep. Dit doen we via het Taalhuis Barneveld.
- Vervolgens implementeren we de brieven in de desbetreffende systemen en gaan we begin zomer gedurende 4-5 maanden deze beeldbrieven versturen.
- In november 2023 evalueren we het gebruik van de beeldbrieven. In deze evaluatie betrekken we ook stakeholders zoals Taalhuis Barneveld, project Laaggeletterdheid en Communicatie.

De verwachting is dat de pilot 5 tot 10 beeldbrieven zal opleveren. In het Evaluatierapport van de pilot Beeldbrieven geven we ook aan in hoeverre en op welke gebieden er nog meer winst te behalen is voor laaggeletterden en of dit in de vorm van een project uitgebreid moet worden naar 2024/2025. De pilot Beeldbrieven is dus de eerste stap van het proces.

Kosten pilot Beeldbrieven
Met deze aanpak kan de pilot in 2023 tegen beperkte kosten worden uitgevoerd en kan de pilot bekostigd worden uit het lopende budget van het Programma Dienstverlening.

Aanpak Begrijpelijke Taal en Beeldbrieven in 2024 en verder
Vooralsnog is onze projectaanpak erop gericht om het project Begrijpelijke taal in 2024 af te sluiten en de resultaten te borgen. Het omzetten van brieven naar begrijpelijke taal zal in 2024 ook nog plaatsvinden. We willen daarom het Versimpelteam ook in 2024 inzetten. Echter zal de intensiteit van de begeleiding worden afgebouwd en het team meer als Aanjaagteam gaan functioneren. Deze rol van ‘Aanjaagteam’ zal ook in de lijn bij een bestaand team worden ondergebracht. Het is ook in 2024 wenselijk om de organisatie te ondersteunen met extra kennis en het faciliteren van het omzetten van complexe brieven. Ook biedt dit ruimte om in de periode tussen pilot en een mogelijk implementatietraject van correspondentie op A2/1F niveau, de beeldbrieven te blijven faciliteren.

Het huidige budget stelt ons naar verwachting in staat om deze ondersteuning voor te zetten tot en met de eerste 2 maanden van 2024. Kortom, we hebben tot en met feb 2024 middelen hiervoor.

Het is belangrijk om te beseffen dat onze inspanningen op begrijpelijke taal zich richten op brieven en andere vormen van correspondentie. Interne en externe documenten, zoals beleidsplannen, ruimtelijke plannen of memo's buiten beschouwing blijven. Uiteraard werkt het gebruik van begrijpelijke taal (langzaam) door in alle tekstproducten, maar de organisatie voorziet de komende jaren niet in een extra inspanning om alle tekstproducten in begrijpelijke taal te schrijven.

Vervolg
Na de audit Begrijpelijke Taal en de gezamenlijke evaluatie met stakeholders informeren we het College en de Raad met de bevindingen en komen wij met een advies over de inzet van beeldbrieven (A2/1F) en een eventuele aanpak om deze ontwikkeling te borgen.

Bijlage Uitleg taalniveaus en B1

Taalniveaus volgens het ERK (Europees Referentiekader voor de Talen)
Er zijn zes ERK-taalniveaus. Van laag naar hoog zijn dat: A1, A2, B1, B2, C1, C2. Deze indeling is gemaakt als hulpmiddel om iemands beheersing van een vreemde taal aan te geven. Wat die niveaus precies inhouden staat hieronder.

Achtergrond
Het niveau dat je in een vreemde taal hebt, kun je aangeven met de indeling van de Raad van Europa. Die onderscheidt zes taalniveaus: van A1 (laagste niveau) tot C2 (hoogste niveau). Het gaat bij deze niveaus om vijf vaardigheden: lezen, luisteren, schrijven, spreken en gesprekken voeren.

Met deze indeling kun je je taalniveau in een vreemde taal (internationaal) bepalen en vergelijken met dat van anderen. De indeling heet het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (ERK).

Het gaat hier dus om het niveau in een ándere taal dan iemands moedertaal. Voor de beheersing van het Nederlands als eigen taal gebruikt het onderwijs vaak de niveaus van de commissie-Meijerink. Die lopen van 1F (einde van de basisschool), via 2F (einde vmbo, mbo-1, mbo-2 en mbo-3) en 3F (mbo-4 en havo) tot 4F (einde van het vwo). De letter F staat voor ‘fundamenteel niveau’.

De term B1-niveau komt niet alleen in omschrijvingen van vreemdetalenniveaus voor, maar ook in aanbevelingen voor duidelijk taalgebruik. Meer daarover staat op de pagina over de term B1-niveau.

Van A1 tot C2
Wat kan iemand volgens de Raad van Europa (2001) op de verschillende niveaus?

A1-niveau (basisgebruiker)
Als je een andere taal op A1-niveau beheerst, kun je:
- vertrouwde dagelijkse uitdrukkingen en basiszinnen gebruiken die gericht zijn op concrete behoeften en gebruiken;
- jezelf aan anderen voorstellen;
- vragen stellen en beantwoorden over persoonlijke gegevens, zoals waar je woont, over mensen die je kent en over dingen die je bezit;
- persoonlijke gegevens invullen op een formulier, bijvoorbeeld je naam, adres en nationaliteit;
- op een eenvoudige manier reageren op anderen, als zij langzaam en duidelijk praten en bereid zijn om te helpen.

A2-niveau (basisgebruiker)
Als je een andere taal op A2-niveau beheerst, kun je:
- zinnen en regelmatig voorkomende uitdrukkingen begrijpen die verband hebben met zaken van direct belang (bijvoorbeeld persoonsgegevens, familie, winkelen, plaatselijke geografie, werk of opleiding);
- communiceren tijdens simpele en alledaagse taken en een korte boodschap, zoals een bedankbriefje schrijven;
- in eenvoudige bewoordingen aspecten van je eigen achtergrond en omgeving beschrijven.

Het eindexamen Frans of Spaans is op het vmbo-t ongeveer op A2-niveau.

B1-niveau (onafhankelijke gebruiker)
Als je een andere taal op B1-niveau beheerst, kun je:
- de belangrijkste punten begrijpen uit duidelijke standaardteksten over vertrouwde zaken die regelmatig voorkomen op het werk, op school en in de vrije tijd;

- je redden in de meeste situaties die kunnen optreden tijdens het reizen in gebieden waar de betreffende taal wordt gesproken;
- een eenvoudige, samenhangende tekst schrijven over onderwerpen die vertrouwd zijn of van persoonlijk belang;
- een beschrijving geven van ervaringen en gebeurtenissen, dromen, verwachtingen en ambities;
- kort redenen en verklaringen geven voor meningen en plannen.

Anderstaligen die Nederlands leren als vreemde taal (NT2), hebben in Nederland B1-niveau nodig (Staatsexamen NT2 Programma I) om een beroepsopleiding of mbo-opleiding te volgen.

B2-niveau (onafhankelijke gebruiker)
Als je een andere taal op B2-niveau beheerst, kun je:
- de hoofdgedachte van een ingewikkelde tekst begrijpen, zowel over concrete als over abstracte onderwerpen, met inbegrip van technische besprekingen in je eigen vakgebied;
- zo vloeiend en spontaan reageren dat een normale uitwisseling met moedertaalsprekers mogelijk is zonder dat dit voor een van de partijen inspanningen met zich meebrengt;
- duidelijke, gedetailleerde teksten schrijven over een breed scala van onderwerpen;
- een standpunt over een actuele kwestie uiteenzetten en daarbij ingaan op de voor- en nadelen van diverse opties.

Anderstaligen die Nederlands leren als vreemde taal (NT2) hebben in Nederland B2-niveau nodig (Staatsexamen NT2 Programma II) om een hbo- of universitaire opleiding te volgen.

Het vwo-eindniveau voor Engels, Frans, Duits en Spaans gaat uit van B2-niveau.

C1-niveau (vaardige gebruiker)
Als je een andere taal op C1-niveau beheerst, kun je:
- een uitgebreid scala van veeleisende, lange teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen;
- jezelf vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken;
- flexibel en effectief met taal omgaan ten behoeve van sociale, academische en beroepsmatige doeleinden;
- een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren en daarbij gebruikmaken van organisatorische structuren en verbindingswoorden.
- Sommige vwo’ers bereiken voor hun leesvaardigheid in Engels en Duits het C1-niveau.

C2-niveau (vaardige gebruiker)
Als je een andere taal op C2-niveau beheerst, kun je:
- vrijwel alles wat je hoort of leest gemakkelijk begrijpen: je verstaat ook verschillende accenten en je kunt wetenschappelijke en literaire teksten aan;
- informatie die afkomstig is van verschillende gesproken en geschreven bronnen samenvatten, argumenten reconstrueren en hiervan samenhangend verslag doen;
- jezelf spontaan, vloeiend, precies en genuanceerd uitdrukken;
- je schriftelijk en mondeling uitdrukken in een stijl die past bij de situatie, ook in complexere situaties.

Bron: Onzetaal.nl

Wat houdt taalniveau B1 in?
Taalniveau B1 staat voor eenvoudig Nederlands. De overgrote meerderheid van de bevolking begrijpt teksten op taalniveau B1. Ook mensen die geen (hoge) opleiding hebben gehad. Een tekst op B1-niveau bestaat uit makkelijke woorden die bijna iedereen gebruikt. En uit korte, eenvoudige en actieve zinnen.

Er zijn 6 taalniveaus: niveau A1 is het laagste niveau en taalniveau C2 is het hoogste. Overheden en bedrijven schrijven hun teksten meestal op taalniveau C1. Maar voor veel mensen zijn die teksten niet goed te begrijpen.

Taalniveau B1, eenvoudig Nederlands, is niet alleen voor mensen met een lager opleidingsniveau. Ook hoger opgeleiden en professionals lezen meestal liever teksten op taalniveau B1 dan op taalniveau C1. Een tekst op taalniveau B1 leest namelijk gemakkelijker en sneller. Zeker als je teksten online leest, bijvoorbeeld op je smartphone.
bron: communicatierijk.nl, website Dienst Communicatie, Ministerie van Algemene Zaken